

Instytut Biologii UMCS
Zakład Zoologii

Izabela MALICKA

**Przyczynek do znajomości dżdżownic (*Lumbricidae*, *Oligochaeta*)
Lubelszczyzny**

К изучению *Lumbricidae*, *Oligochaeta* Люблинщины

Contribution to the Knowledge of Earthworms (*Lumbricidae*, *Oligochaeta*)
in the Lublin Region

Dotychczas z obszaru Polski poznano 32 gatunki dżdżownic, należące do 8 rodzajów, a obecność dalszych 6 gatunków jest bardzo prawdopodobna (2). W porównaniu z dość dobrą znajomością rozmieszczenia i stanu gatunków *Lumbricidae* w kraju zasób informacji o dżdżownicach z terenu Lubelszczyzny jest niewielki. W oparciu o literaturę można się spodziewać, że powinno tu wystąpić 14 notowanych w Polsce gatunków megaporeutycznych (2, 4), a także 5 gatunków grupy oligoporeutycznej. Nie jest wykluczone nawet występowanie endemicznego gatunku *Eisenia ukrainae* Malevič. Znaleziono zaś tylko 10 gatunków. Michael sen (3) w r. 1899 z okolic Puław i Kazimierza podał 5 gatunków: *Dendrobaena octaedra* (Sav.) (jako *Allolobophora octaedra*), *Octolasion lacteum* (Oerley) (jako *Allolobophora profuga* Rosa), *Allolobophora caliginosa* (Sav.) (jako *Allolobophora inflata* Michael sen), *Lumbricus rubellus* Hoff. i *Lumbricus terrestris* L. (jako *Lumbricus herculeus* Rosa). W okolicach Hrubieszowa w r. 1929 Ojak (5) stwierdził 9 gatunków: *Dendrobaena octaedra* (Sav.) (rodzaj *Dendrobaena*, podobnie jak *Allolobophora*, występuje w pracy Ojaka jako *Hellodrilus*), *Octophora rosea* (Sav.), *Allolobophora chlorotica* (Sav.), *Allolobophora smaragdina* Rosa (według Plisko (1) oznaczenie przez Ojaka tego gatunku jest wątpliwe), *Lumbricus rubellus* Hoffm. i *Lumbricus terrestris* L. Plisko (2) z okolic Kazimierza, Parchatki, Kurowa, Chełma

i Parczewa podała także 9 gatunków, nie stwierdziła natomiast *Allolobophora smaragdina*, występującego tu wg Ojaka (5), lecz znalazła w okolicach Kazimierza inny gatunek — *Eiseniella tetraedra* (Sav.).

Niniejsza praca ma na celu sprawdzenie, czy na obszarze centralnej Lubelszczyzny, pomiędzy leżącymi na zachodzie stanowiskami Michaelsena i Plisko a położonymi na wschodzie stanowiskami Plisko i Ojaka, występują nie znalezione dotychczas gatunki.

METODY

Badania prowadzono w okresach wiosennych i jesiennych, omijając letnią diapauzę. Materiał na wybranych stanowiskach zbierano przekopując do głębokości 30 cm 4 płyty, leżące w niewielkiej od siebie odległości, o łącznej powierzchni 1 m². i ręcznie sortując glebę. Dodatkowo wypłaszano okazy metodą formalinową, a także przeglądano siedliska pod kamieniami, pod korą starych pni itp.

Oznaczenie materiału sprawdzono w Zakładzie Biologii Rolnej Instytutu Ekologii PAN w Poznaniu u dra K. Kasprzaka, któremu w tym miejscu serdecznie dziękuję.

STANOWISKA

Materiał zebrano z 16 stanowisk niżej opisanych.

1. Nałęczów — łęgowa łąka w dolinie rzeki Bystra, stanowisko położone obok mostu. Gleba typu mady, wilgotność duża, woda na głębokości 20 cm.
2. Sławinek — teren Ogrodu Botanicznego UMCS. Różnorodne zbiorowiska roślinne; trawniki, grzędy, przyzmy kompostowe, a nawet aleje. Przeważa gleba brunatna utworzona z lessu.
3. Lublin — południowa dzielnica miasta, w rejonie ulicy Nadbystrzyckiej, Glinianej, Pszennej i Słonecznej. Siedlisko antropogenne z dużą domieszką materiałów budowlanych, gleby nalessowe.
4. Gardzienice — 4 km na południe od Piask. Ogród warzywny, próchniczna gleba kompostowa z rędziny.
5. Zawieprzycze — mulisto-piaszczysty brzeg Wieprza przy ujściu Bystrzycy. Powierzchnia nie porośnięta roślinnością, poziom wody gruntowej na głębokości 50 cm.
6. Serniki — mulisty brzeg Wieprza, bez roślin, woda na głębokości 10 cm.
7. Ciechanki Krzesimowskie — na południe od Łęcznej. Łąka wypasana *Loliosuretum*, poziom wody gruntowej poniżej 50 cm.
8. Nadrybie — okolica jeziora Nadrybie; uprawna łąka *Arrhenatheretum elatioris*, poziom wody gruntowej poniżej 50 cm.
9. Dratów — pobrażę jeziora Dratów, *Polygono-Bidentetum*, nie uprawiana łąka (ugór) *Plantagini-Lolietum*, woda gruntowa poniżej 50 cm.
10. Łęczna — siedliska trawiaste w dolinie Wieprza, z zespołów roślinnych: *Arrhenatheretum elatioris*, woda gruntowa na poziomie 15 cm oraz z brzegu rzeki nie pokrytego roślinnością z namulami przykrywającymi liściastą ściółkę.
11. Bogdanika — teren Lubelskiego Zagłębia Węglowego, dno wyschniętego rowu melioracyjnego; *Molinietum coeruleae*, woda gruntowa na głębokość 30 cm.

12. Pogłębokie — teren LZW, zarośla olchowe, *Carici elongatae-Alnetum*, woda na głębokości 30 cm.
13. Zakrzów — na południe od Łęcznej, wypasana łąka nad stawem, *Lolio-Cynosuretum*, poziom wody na głębokości 15 cm. Wodopój.
14. Świerszczów — las łęgowy *Carici elongatae-Alnetum*, woda gruntowa na głębokości 20 cm, las grądowy *Pino-Quercetum*, poziom wody poniżej 50 cm, łąka *Lolio-Cynosuretum*, poziom wody jak poprzednio.
15. Rogóżno — zbiorowisko leśne *Pino-Quercetum* w pobliżu jeziora Rogóżno, woda na głębokości poniżej 50 cm.
16. Łukie — okolice jeziora Łukie, wyschnięty rów odwadniający. Woda gruntowa na głębokości 30 cm.

SYSTEMATYCZNY PRZEGLĄD GATUNKÓW

1. *Eisenia foetida* (S a v.)

Gatunek szeroko rozprzestrzeniony, megaporeutyczny, dotychczas z Lubelszczyzny nie podawany. Znaleziony na stanowiskach: Sławinek — X 76 (24 okazy), Nadrybie — V 77 (1), Dratów — V 77 (3), VIII 77 (6), Łączna — VI 77 (5), Pogłębokie — VI 77 (3), Zakrzów — VI 77 (5), Świerszczów — VI 77 (6).

2. *Dendrobaena octaedra* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny, znaleziony na stanowiskach: Dratów — VIII 77 (1), Pogłębokie — VI 77 (2).

3. *Dendrobaena rubida* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny, wystąpił na stanowiskach: Sławinek — X 76 (51), Zawieprzycy — IX 76 (1), Zakrzów — VIII 77 (6), Dratów — VIII 77 (2).

4. *Octolasion lacteum* (Oerley)

Gatunek megaporeutyczny, znaleziony na stanowiskach: Nałęczów — VIII 77 (3), Sławinek — X 76 (7), Nadrybie — V 77 (5), Ciechanki Krzesimowskie — IX 77 (5), Świerszczów — VI 77 (5), Zakrzów — VIII 77 (17), Łączna — VI 77 (11), Łukie VIII 77 (1), Dratów — VIII 77 (6), Pogłębokie — VI 77 (7).

5. *Allolobophora caliginosa* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny, w Polsce pospolity, na badanym terenie najczęściej spotykany i najliczniej występujący, znaleziony na stanowiskach: Nałęczów — VII 77 (9), Sławinek — VII 76 (10), IX 76 (26),

X 76 (30), Lublin — X 77 (14), Gardzienice — VII 76 (6), Ciechanki Krzesimowskie — IX 77 (13), Nadrybie — V 77 (7), VII 77 (1), Świerszczów — VI 77 (22), Łęczna — VI 77 (18), Zakrzów — VIII 77 (5).

6. *Allolobophora rosea* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny, znaleziony na stanowiskach: Nałęczów — VII 77 (2), Sławinek — VII 76 (9), IV 76 (1), X 76 (42), Dratów — V 77 (3), VIII 77 (3), Serniki — VI 76 (10), Świerszczów — VI 77 (1), Ciechanki Krzesimowskie — IX 77 (1).

7. *Allolobophora chlorotica* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny znaleziono na stanowiskach: Zawieprzyce — IX 76 (1), Łęczna — VI 76 (11).

8. *Lumbricus rubellus* Hoffm.

Gatunek megaporeutyczny, znaleziony na stanowiskach: Sławinek — VII 76 (4), IX 76 (5), X 76 (13), Lublin — X 77 (1), Gardzienice — VII 77 (5) X 77 (2), Nadrybie — V 77 (12), Ciechanki Krzesimowskie — IX 77 (5), Zakrzów — VIII 77 (1), Łęczna — VI 77 (15), Świerszczów — VI 77 (6), Zawieprzyce — XI 76 (2), Dratów — V 77 (3), VIII 77 (3), Rogóźno — VIII 77 (6).

9. *Lumbricus terrestris* L.

Gatunek megaporeutyczny, znaleziony na stanowiskach: Sławinek — VII 76 (2), IX 76 (1), X 76 (2), Lublin — X 77 (2), Świerszczów — VI 77 (1), Rogóźno — VIII 77 (1).

10. *Eiseniella tetraedra* (S a v.)

Gatunek megaporeutyczny, amfibiotyczny. Znaleziony na stanowiskach: Łęczna — VI 77 (66), Zakrzów — VIII 77 (5), Łukie — VI 77 (10), Rogóźno — VIII 77 (1), Ciechanki Krzesimowskie — IX 76 (7).

11. *Eiseniona omodeo* sp.

Zanotowane z Polski 2 gatunki tego rodzaju należą do grupy oligoporeutycznej. W Polsce znane dwa stanowiska — okolice Poznania i Otmuchowa na Dolnym Śląsku (2). Znaleziony na badanym terenie na stanowiskach: Serniki — IX 76 (1), Dratów — VIII 77 (6). Jest to trzecie

i czwarte stanowisko przedstawicieli tego rodzaju w Polsce. Brak materiałów porównawczych i niejasne stanowisko systematyczne gatunku nie pozwoliło na oznaczenie znalezionych okazów dokładniej niż do rodzaju.

PODSUMOWANIE

Na badanym terenie zebrano 601 osobników *Lumbricidae* reprezentujących 7 rodzajów, z których jeden, *Eiseniona*, okazał się nowy dla Lubelszczyzny, oraz 10 gatunków z *Eisenia foetida* (S a v.), nie podawaną dotychczas z omawianego terenu. Gatunek ten należy do pospolitych, zarówno na terenie Polski, jak i Europy, i tylko przypadkowi należy przypisać brak stanowisk *Eisenia foetida* z Lubelszczyzny w pracach Plisko (1, 2), Michaelsena (3) i Ojaka (5).

Z wyjątkiem rodzaju *Eiseniona*, pozostałe gatunki należą do grupy megaporeutycznych, a na terenie Polski są zazwyczaj pospolite. Z gatunków spodziewanych nie znaleziono *Octolasion cyaneum*; można sądzić, że przyszłe badania, uwzględniające zwłaszcza fragmenty naturalnego krajobrazu, pozwolą na dalsze powiększenia listy gatunków tej rodziny.

PIŚMIENNICTWO

1. Plisko J. D.: Materiały do rozmieszczenia geograficznego i ekologii dżdżownic w Polsce (*Oligochaeta*, *Lumbricidae*). *Fragm. Faun.* **12**, 57—108 (1965).
2. Plisko J. D.: Dżdżownice (*Annelida*, *Oligochaeta*). *Fauna Polska* **1**, 1—155 (1973).
3. Michaelsen W.: Beiträge zur Kenntnis der Oligochaeten. 3. West- und Süd-russische Terricolen. *Zool. Jb. Syst.* **12**, 122—131 (1899).
4. Moszyńska M.: Skąposzczety, *Oligochaeta*. *Katalog Fauny Polski* **11**, 1—69 (1962).
5. Ojak A.: Przyczynek do fauny skąposzczetów *Oligochaeta* lądowych okolic Hrubieszowa w Lubelskiem. *Spraw. Kom. Fiz.* **63**, 205—207 (1929).

РЕЗЮМЕ

Целью исследований были дополнительные данные к изучению видов *Lumbricidae*, *Oligochaeta* на территории Люблинщины. Из 601 определенного экземпляра (16 местобитаний) выделено 10 видов, в том числе род *Eiseniona*, до сих пор отмеченный в Польше два раза.

SUMMARY

The investigations aimed at complementing the data on the occurrence of earthworm species in the Lublin region. Among 601 classified specimens (16 stations) there were 10 species, including the genus *Eiseniona*, which so far had been reported only twice from Polish territories.

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.

PODSUMOWANIE

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.

WYKAZ

1. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.
2. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.
3. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.
4. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.
5. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.

WYKAZ

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.

WYKAZ

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity system polityki gospodarczej, któryby umożliwił państwu przejęcie kierownictwa nad gospodarką państwa i wyeliminowanie wpływu kapitału zagranicznego.